

TARN TK polgas
Profes Töp cöwyleli-
nin organy

„ШЫН“ solunnu cagybyr ertte:

Xuzunda cagybyrlarga:

1 cылда . . . 5 akş.	3 aйдан kуду
6 aйдa . . . 3 akş.	cagybга
3 aйдa . . . 1 ak. 80.	albaas

Solun cagybdar cerler: Töp xarılzaa konıru, oon kede salıylar polgas postaceylarga cagybdar

Albaan polgas ıletpyr cerlerıne cagybyr:	Taıtkıkk corudar cagılgalarnı:
1 cылда . . . 8 akş.	1 cылда . . . 10 akş.
6 aйдa . . . 5 akş.	6 aйдa . . . 6 akş.

„ШЫН“ solun redaksıynın adrezi: Kızıl-xooraı, Revolusıy şaly. Şetınkı kudemıcuı, paıyn № 2

1936 cылдын

aprel 18 xynynde

suboda № 32 (533)

Cer-cerniñ aratkorlary, ekki azıldıy malcın arattarnı
parıalgaga ıleredıp cırdıyınar!

Aşşak Soksuk malın kazaa-pile xandırgan

Tees-xem kozuununuñ Erzın sumuzı 12 tugaar arvanıñ xam-
atıy, OKTE keziğyny 55 xar-
ıq aşşak Soksuk malın azaar
ılaı tur-am. Cyl teerge, 35 cıl-
da 3 cerde kıştaqlıq turğan
polza, po 36 cылdın egezinde
eerge, 5 cerde kıştaqlıq kıl-
pı turar tur. blangıya po k-
ıstın ajıldıy cıdunga cangıy
paaş malın perbes men tees, 6

Arvan targazı Sazaa, cangıy-taa paaş mal ılyrbeen

Tees-xem kozuununuñ Erzın
sumuzı 10 tugaar arvanıñ
targazı eñ Sazaa malın azyaar-
ınga pır tugaar eñ tur. Cyl teerge,
po kıştın ajıldıy cıdunga
pır-taa mal ılyrbeen. Amga ced-
ır malı ekki turar polgas ol mal-
ıñ cıir sıgeni am-taa ıji uluq
saraat xeeber. Ol saraattar cıl
aap, kur artıarın podaaş, malı
cıdaan arat conga şanak-şanaa-
pıle perip turar.

Mal azıynga kızımak eñter myn

Tees-xem kozuununuñ Erzın
sumuzı 9 tugaar arvanıñ
xamaattıy eñ Tadaa malın azyaar-
ınga kızımakkaı pol-
gas cıl-cылда nemeı eñturyp
turar. Cyl teerge, 33 cылда 3
aıtın eñke mal cok turğan, 34
cылда 1 inek, 20 xoj, 3 aattıq,
35 cылда 9 inek, 60 xoj, 2 aat-
ıq, po 36 cылда 13 inektiq ar-
pırgan. Paza myn sumunıñ xama-
attıy eñ Tadaa malın azyaar-
ınga koncuq ekki. Cyl teerge, po cıl-
dın ajıldıy cıdunga malın
ılyrbezi-pile 2 aj xırede talıy,
xyurek seertıy, malınga
cer ezip kelgen. Oon cылdaga-
an-pile 60 paaş malından cı-
gıstı-taa ılyrbeen. Sevil.

Sevil.

Areve yyrıynıñ sekreteri
O. TORZU.

Profes organizastar TAR 15 cıl polur ojunga amdıygaştan peletkeniñer

1. Xerek kırınga profes orga-
nizastarın kılz azıy polza:
a) Azıy pydyrylgeniñ şnarın
şajıradıy polgas kım kızı pod-
unıñ kılz turğan azıynga xar-
ıssalgalıq turar.
b) Azıy-agıynıñ ıstinde ceder,
cetpes cıyldıñı tyrgen ıleredıp,
azıyga saat poor cıyldıñı cok
kılz.
c) Albañnıñ et xerekseleñ kam-
pıle edıler, materialdarnı ek-
onom-kamnalgalıq azıyqlaar.
d) Pydyrylgeniñ planıñ cogı-
ur eñ şaanda kuyssedır, podunga
onaaşkan xemceen eves şaktıñ
ıstinde azıy kuyssedıñı oralda-
ar.
e) Azıyga cылdagañ cok ım-
mes, araga-tarız ızer, onaaşkan
azıynga xarıssalga cok, şalyñ
ekr-leer, azıyga ır turbas „kız-
er“ kılzıle temıssedır.
f) Podunıñ azıydar turğan az-
ıynıñ teknık argalarıga eeren-
ıp, nasonal kaadır poor, ol cer-
nıñ eezı polur corukka oraldazır.
2. Azıy-agıynıñ kezek-kezek
salıy cerlerıne pydyrylgeniñ
xuraldarnı ırgılycy corudıy, ol

Ceñ-xemcık kozuununuñ Xor-
um-taq sumuzında namnıñ 25
tugaar ıyrıynıñ keziğyny Tę-
gyr-aktın podu mal azıynga en
kızımakkaı azıydar uzırunda
malıñ paaş xoramca cok e-
zır turar, cyl teerge, 34 cылда 78
paaş malıy turğan polza, 35
cылда 123 paaş polgan, nemeş-
kenı 45 paaş.

Po kıştın ajıldıy soogun-
ga cangıy-taa paaş alıspadı.
Kızı pyryzy Tęgyr-ak ışkaş, mal
azıyn-ce ıderkejın salıy cıgı-
la.

Po cıyldıñıñ ıstinde ceder,
cetpes cıyldıñı tyrgen ıleredıp,
azıyga saat poor cıyldıñı cok
kılz.

Po cıyldıñıñ ıstinde ceder,
cetpes cıyldıñı tyrgen ıleredıp,
azıyga saat poor cıyldıñı cok
kılz.

Po cıyldıñıñ ıstinde ceder,
cetpes cıyldıñı tyrgen ıleredıp,
azıyga saat poor cıyldıñı cok
kılz.

Oskeni—388 paaş poldu

Uluq-xem kozuununuñ Şaga-
an-aryq sumuzında 12 tugaar-
ıy arvanıñ malıñ cıl-cылда
ezyr turarın moon adaanga k-
gyzerge polza:

Maldar adı	34 cıl	35 cıl	Oskeni
Inek . . .	144	219	75
Cılgı . . .	85	112	27
Xoj . . .	425	598	173
Osky . . .	353	466	113

Tyny 1039 1395 388

Ustınde maldarnıñ pygy ka-
zaazıñıñ sanı 82. Moon ar
keerge, tus arvanıñ azıy-agı-
y cıl-cылда şajıyrap turar, el-
een cedıışkıñıñ tur. Moon son-
gaar azıy-agıynı ulam-na şajıy-
adıy poor tep ıdegedım.

Şagaan-aryqda aratkor
PYRBY.

Cıl-cылда ulam eñturyp turar

Uluq-xem kozuununuñ Uryın
sumuzı 2 tugaar arvanıñ
xamaattıy arat Sojan-ool malın
ekki azıydar polgas po kıştın
ajıldıy cıdunga cangıy—es-
kys anaj-taa ılyrbeen, xarın cıl-
cылда malı ezyr turar.

34 cылда—145 paaş malıy
turğan polza, 35 cылда—159 pol-
gan polgas po 36 cылdın ege-
zinde keerge, 187 paaş polgan.

Eñ Sojan-ool, moon songaar
malın ulam-na eñturyp, nam,
cazaktın salgan sorulgañ kuyss-
sedıy, mal azyarın argazın
pıbes turar ulustarga ılegerın
ulam-na ajtır cıgıla tur.

M. Namazık.

us kılzıy alır coruktu cıgılaalar.
Murnunda ışkaş, azıynnarnıñ
pıldırıışkıñıñ algaş cıdır şıqzar
alır coruktarnı mırnıaj-la cok
kılz.

b) Podunıñ kolektivnıñ ıstın-
de OKTE, RTO ışkaş xoj nıit-
tıñıñ organizastarın azıynga
ırgılycy tızalazır, olarnıñ azıyn
segıderıne xarıssalgalıq turar.

c) Cıyl pyryynıñ cırdıyşkıñıñ
pılgıymnerın-ce podunıñ kole-
tıvında paktar turar azıynnarnıñ
xandıdar.

d) Caskı nogaa tarıyazıñıñ
azıyn kalbaa-pile corudar, argal-
ıy-la polza, profes keziğın py-
zy nogaa cok turbazın tep loz-
un-pile azıydaar.

Po cıyldıñıñ cys xıu kuyssedı-
p alır polzubıssa, TAR-nıñ 15
cıl polur Uluq pıjıynga ekki
cedıışkıñıñ uzırışkanıy ol pol-
ur. Cangıy-taa profes keziğın-
nerı polgas keziğın eves azıyn-
nar po sorulgañ cer-le uttur
pıbas.

Profes töp cöwylelinde
Arapca.

Germanıñ proletariadıñ pashıy— Ernst Telman

Telman, 1886 cылdın 4 ajnıñ
16-da German ulustın Gamburk
tep xooraıynga azıyn kızıden
tereen.

Eñ Telman, 16 xarılında paro-
xot azıynıñ polgan polgas sos-
ıal-demokratıy namga kırıgen.

Telman, 1906 cылдан 1908 cıl-
ga cedır şerıq albañyga turgas,
anaa profes şımeeskıñıñ azı-
ynga kırışkes, şerıqden ındırıtıy-
ken.

1914 cылда tajın egeleentıñ ıj-
ezinde xan cazaktı tyzyrer tugaj-
ırda soldat şerıqler orttuzunga

Eñ Telman

revolustıy sırttaal nepteredıy tur-
gan.

1917 cылда Telman, ıncarda
turgustungan, xamaarşpes sos-
ıalıstıy namnıñ keziğyny turğan.

Eñ Telman, 1918 cылда nojaar
revoluzunıñ ıjezinde Gamburk-
tın azıynnarnıñ korgar cyrek
cok tajıncı pashıy turğan.

1920 cылда eñ Telman, German-
nıñ Komunıstıy namıga kırı-
gen.

1923 cылда Gamburktın pro-
letariadıñıñ pro-cerpektıy tura-
xalıyşkıñıñ eñ Telmannıñ paaş-
talgaıy-pile ertken.

1924 cылда polgan Germanıñ
Komunıstıy namıñ 9 tugaar
Uluq xuralından eñ Telman
namnıñ pashıy poop tepşeen.

Eñ Telmannıñ paaştalgaıy-pile
Germanıñ Komunıstıy namı
polza, namnıñ kol şugumundan
cajıy pygy-le ıyeldernı puza şap-
kan polgas Kominternnıñ pır en
kıştıy salıyır polgan.

Eñ Telman polza, uluq Stalin-
nıñ surukcuı polur. Eñ Telman
polza kadıy pıyşy bolşevık pol-
gas Germanıñ proletariadıñ
ınak pashıy.

Faşıstıy kara-pazynda cıdar
Telmannıñ adı polza, pygy tel-
egejın Oktabr tees moon son-
gaar temıssedırıne Germanıñ
polgas pygy telegejın proletar-
ıadın kışıyrap turar.

Pazaar sadıyñıñ cerıne arıy-şeberrıñ pıdyyn argaların kuyssedırı

1. Pazaarnıñ şolın toburak-
toozunnamas kılzıy turguzar tel-
eede, taptadıy, suq-pile pyrgırtı-
tyr polgas tuskaj suq pyrgırtıy
savalıy turar.

2. Pazaarnıñ şolın pok-tobur-
ak cok arıy turguzar, eñek, pok-
sagın aştaş, onu seertıy teger
tuskaj xerekseleıy turar (seertıy-
ge eñek, kızırym pok tıylybes
kılzıy ol seertıy xereksele sav-
alarnıñ askın xaar).

3. Pazaar sadıy toozulgan so-
on, tarıy-la myn şeldın xamık
eñek, kızırym pok-sagın aştar
seertıy ındıyer.

4. 6 xonuk ıstinde pırden eves
eñ eves temglı pok kızırym se-
ertıy, urar xereksele savaların
aştar arıyqlar turar uzırlıy.

5. Pazaarnıñ şolın xın py-
yde şırbıy aştar, blangıya paza-
arıy xınde, pazaar sadıy egele-
eerıñ murnunda polgas pazaar-
lap tıngen soonda myn şeldı
tyrgıñı-pile şırbıy, pok-sagın ar-
ıydar cıgıla.

6. Pazaarga cem-aaş cıylyñıñ
sadıy tuskaj angı oduruq cer-
ge sadar polgas cem aaş cıylyñ
sadar cer-ce eñke kızıler kılzıy
pıbas.

7. Tus tus cem-aaş cıylyñ an-
gı angı oduruqlarga telgep sa-
dar. Cızeleerge: cimıs kat, eet,
syı polgas oon-taa eñke.

8. Cem-aaş cıylyñ sadıqlaar-
da pedık stol kırınga, azı tuskaj
kılzıy peletkep kaan pedık kalıak
ıyş kırınga savazıy-pile salıy
algaş sadıqlaar, cer kırınga cem-
aaş salıy algaş sadıqlar pıbas,
pır eves cerge cem-aaş cıylyñ
salıy algaş sadıqlar turar polza,
şıider uzırlıy.

9. Sadıqlar turar cem aaş cy-
ly tus tus savalıy turar uzırlıy.

10. Sadıqlar turar cem-aaş cy-
ylderın-ce toburak-toozun polgas
eñke xaldarıyly cıylder caqdat-
pas teleede, cem-aaş cıylyñ pı-
ıjık-pe eñke tuskaj cyve-pile şap-
turar cıgıla.

11. Po arıy-şever sagıyñıñ
pıdyyn argaların Xooraı azıy-agı-
yñıñ egeleer cerıñıñ talazından
kuyssedırı cıgıla. Monu xara-
galzar xıñaarın Kulmıñnıñ kadık
kamgalaar cerıne polgas arıy-
şever komızıñıñ keziğyny eñ Taq-
baldaıga taqzır.

Kultur ministerı Sedıy-ool.
Sekreteri Lopsannaar.

TAR profes keziğynnerı, pottarınarnıñ kultur massalıy azıydar-
ıñ kalbaa-pile corudıy, pydyrylgelerde cetpes polgas aar sırttaal-
dıy coruktu ındezını-pile cok kılzıñıñ, pydyrylgeniñ planıñ toldır
kuyssedırıñıñ polgas podunarnıñ organizastarınarnı massalıy, paza
profes organizazın revolustıy şkola kılzıñıñ xyrezın eres corudınar!

(Maj pırnıñ lozunundan).

Nam keziğynnerı, sol-
un cagılgazın kalıart-
kaş, arattarnı parıalga-
oe xandıdaalı!

„Skrips-Govard Njuspejpers“ tep Ameriktin solunnar yndyrer kattişkan cerinin targaz Roj Govard teerzi-pile 1936 cıldın mart ajnı 1 xynynde eş STALINNIN cugaalaşkan

(Egezi № 31(532) solunda)

Govarddan: SSRE-pile Ameriktin Kattişkan Ştattarın azarında diplomattıq xarızlaa turguzarda prezidendi Ruzvelt-pile teergi Litvinof, propagandı tugaında pir tımejı utkalıq nota pizik perişken polgaj. Teergi Litvinofun prezidendi Ruzvelt-ke corutkan cagaazın 4 tugaar cıyılınde cıy teen tize, Sovetın caza „Kattişkan Ştattarın şıptuzunı, cok-polza olarnıñ kaji pir keziin, olarnıñ tebiskeeri ijk-pe eelep turar cerlerinıñ ulus tırenin azy niitti angıñnıñ turguzuun kış-pile tyzyrer ijk-pe tyzyrerin peletkeer azy eškertir sorulgalıq kandy-taa organizastar ijk-pe pılykterinıñ podunıñ tebiskeeringe kiirbes polgaş turgusturbas, paza ol medilıq kandy-taa organizastar ijk-pe pılykter cok-polza kandy-taa organizastar, azy pılykterinıñ tıleeleri, cok-polza tuzaaldıq kizilernin yilgedir xereenge udur xemceqlerni podunıñ tebiskeeringe paş udur ap corudarnı xyleenip alır tur teen polgaj. Pir eves ol cıylde ajtkan xyleelgelerni kuyssediri Sovet Eil-elinin kyzeling taarşpas ijk-pe azy oon ergeinde eves cybe polza, teergi Litvinof ol cagaaga cyge xolunıñ yzyun pızenin mencee tajılsırlap peerin Slerden tilep tur-men, mister Stalin.

Stalindan: Slerin tyzyrıp cugaalaan cıylıner jozugaar xyleelgelerni kuyssediri pistin erge-biste, pis ol xyleelgelerni kuyssedip kelgen polgaş kuyssedir-pis.

Politik talazı-pile şolyttınyr kelgen ulustar pistin yndezin xoojıubus jozugaar pistin curttıvıstun tebiskeeringe curttıar er-gelıq. Politik talazı-pile şolyttınyr kelgen ulustar xorgattınar ergeni Ameriktin kattişkan ştat-tarın perip turar-pile tımejı yndı ulustar xorgattınar ergeni pis perip turar-pis. Litvinof ol cagaaga xolunıñ yzyun salır-da, oon istinde kirgen xyleelge-ler iji talaga xamaarızın podaş salgan mırnıj todargaj tur. Sovettar xorgat polgaş kapital-izma tuzalıq kıldı propagan-da corudır amerik xamattılar-dan ettin tetkimcezin ap turar polgaş camdıktı kargıs ılyryk-cıylernin pılykterı-taa poor pılyqleşken turar orus ak şolyt-tyngenner AKŞ-ın tebiskeeringe turur turarın Ruzvelt-pile Litvinofun cıpşereşken kereezin-ge cıryşken cybe tep podap tur-

sler-pe, mister Govard? Ol şolytkenner AKŞ-ta paza-la par turar xorgattınar ergeni edilep turar todargaj tur. Pis kandyqıl tize, pis curttıvıstı tebiskeeringe kımga-taa udur kemniq xerek yndyrer podalıq cangıs-taa kargıs ılyrykcıny kaza-taa turgus-pis. AKŞ-ta xorgattınar ergeni pistin curttıvıstı azarın al-ıq pılip turar poor on. Ol-taa kancar pis artıktıbas-pis.

Pistin curttıvıstı tebiskeeringe politik talazı-pile şolyttınyr keep turar ol ulustar-pile yzeline pir poor turar polgaş-sler tep, Sler mencee udur cugaalaar ca-davas-sler. Bncarga, kapitalizm-ga polcup, Sovettar xorgat surt-taal nepteredip turar ak orus şolyttıngenner-pile sagıs kattiş-ıptur amerik xamaattılar cok-pe bncar? Bncarga am cugaa cıy? Ol ulustar tuzalaşpas, olarnıñ coruunga akş-mengın pıves, iji curttıvıstı tuzaldıq ulus-tar eške curttıvıstı istikki xereen-ge şıut xol kırışpes polzun tep uzuru ol tur. Pistin tuzaldıq ulustarın ol xyleelgeni şın set-kili-pile kuyssedip turar. Olarnıñ istinden kım kizi puru cy-be kılpan polza, piske cugaa-lazınar.

Pir eves tendii azy, ak orus şolyttıngennerni şıptuzun AKŞ-tan yndır şolyryn negeer polza, AKŞ-ta-taa, SSRE-de-taa carlap toktıadır turguskan xorgattınar ergege udurlanır xaldaan ol polur ijk. Po tugaında, negel-deler polgaş udur negeldelerinı cogur taarız ıj xemceen xyleer xerek. Litvinof Ruzveltke corutkan cagaazın xolunıñ yzyun salırda, am-xıu kizi po-or eves, xarın pir kyrynenin tıleezı poor adın salgan poldur. Paza prezidendi Ruzveltin bncangın pir tımejı poldur. Olarnıñ turguzuşkunı polza, iji kyrynenin azarında turguzuş-kun poor tur. Litvinof-taa, pre-zidendi Ruzvelt-taa iji kyrynenin tıleeleri poor ol turguzuşkun-ga xolunıñ yzyun salırda, cıny podaan tize, podunıñ kyrynezi-nin tıleeleri eške talazın istikki xereenge şıut xol kırışpes uzurlıq polgaş kırışpes-taa pol-zun tep, olarnıñ azy coruun po-dap adın salgannar polgaj. Iji curttı carlap toktıadır turgus-kan xorgattınar ergeni uk turgu-zuşkunıga xamaarızın uzur-lıq turgan. Şak bncar Ruzvelt-Litvinofun turguzuşkunı iji kyrynenin tıleelerinı turguzuş-

kunu kıldı pılip xerek.

Govarddan: Bncarga, amerik tıleeler Brouder-pile Darsi olar ertken cıyn Moskva poor ertken Komunistıq Internasiona-lın VII tugaar Kongrezinge, Ameriktin cazaan kış-pile tyzy-rer tep kışırtıvıstı turgan-pe?

Stalindan: Eşter Brouder, Dar-si olarnıñ cugaazın sagınmajın tur-men, olar cıyn tugaın cugaalır turgan pezin sagınmajın tur-men, oon xyleenijn. Olar yndıq janzylyq cybe cugaal-ar-taa turgan cadavas poor. Bndıq polza-taa, Ameriktin komun-istıq namın sovet kiziler turgus-kan eves. Oon amerikter turgus-kan polgaj. Ol nam AKŞ-ta azyk turur, podunıñ tıleelerinı songulda yndırıp, paza prezi-dendi songulda tuga-taa yndır-ıptur. Pir eves eşter Brouder, Darsi olar Moskva pir kattiş turar cugaalırkan polza, AKŞ-ta aalynga yndıq janzylyq polgaş xarın-taa şınar-la oon artıq erestı-pile cıy-cıy udaa cugaal-ar-la turgan polgajlar. Ameriktin komunistar pıttarın yzel surt-taaly şıleennı-pile nepteredip turar azybas-la bşkazygaj. Amer-ik komunistarnıñ azy coruunıñ tugaında sovet cazaan xarıs salgalıq tep podap polza okta-la şın eves polur ijk.

Govarddan: Ol yndıq-taa polza, po udaa cugaalazır turar cybe polza, Ruzvelt-Litvinofun turguzuşkunıñ 4 tugaar cy-ılynge cıryp, amerik komunistarnıñ sovet tebiskeeringe kılır turgan azy coruunıñ tugaın cugaalazır turar cybe ijin.

Stalindan: Komunistıq nam-ın azy coru tep cıy, cogum todargaj coruduşkunı cy poor polur? Ol azy coru teerge, parık urgulajında yletpırcın tıyennı eileldeer, mitin xural, cıskaal, azy soksap temissezir coruk polgaş oon-taa eškeni eileldeer, yndıq poor polgaj. Po pygıny amerik komunistar sovet tebiskeeringe kılır şıdavaz mırnıj pıldıngır tur. Cyge tize pistin SSRE-de amerik yletpırcın-cın cok.

Govarddan: Udur tedir per-işken xyleelgelerni pılrde, pistin curttarın azarında ekki xarızla-aly turarın kamgalap, ıñaj ul-amcıdır corutkan turar kıldı, pılgın turur polur tur tep, Sler-in cugaanarnı men bncar pılip polur men-pe ıñar?

Stalindan: Je, cugaa-cok. (Ulaşkan kelir solunda).

Paşk Stalinnyñ sozy pygy telegej kırnıga neptereen

Ameriktn „Skrips-Govard Njuspejpers“ tep, solunnar yndyrer kattişkan cerinin targaz Roj Govard-pile eş Stalinnyñ cugaalaşkan cugaazın pygy telegej kırnıdan xarızlap turar tur.

Taştıkky kapitalis curttarda ynyr turar uluq solunnarnıñ istinde ol cugaan yndyrbeen ijk-pe oon utka uzurun pızi-be-en cangıs-taa solun cok.

Cıy-le German faşistarnıñ solunnar askında toldur suq paktar algan cybe-teq, ıñ cok tur-ar. Ol solunnar polza, faşistarnıñ telegejge peletkeer turar taj-ınyñ ajılyñnı tugaında eş Stalinnyñ kancar-taa arga cok ile todargaj, şınnıq sesterin Ger-mannıñ arat tıyenninden cazyar-ın oraldaşır turar. Cyge teerge, kapitalistıq jozu - turguzuq-ga tımejleerge, Sovet jozunıñ kancar-taa azy-cok uluq azyk tuzalın ol xire pyzyreldıq kızı-pile kergysken eş Stalinnyñ mağalyq sesterin Germanıñ azyk tıyenninde cugaalaar polza, ol solunnar azyk cok polur tur. Cyge teerge, ol şılgaraan ugaannıñ sesteri polza, Sovet Eilelinin tugaında xın xınde-le faşistarnıñ nepteredip turar mege xovun pygıny-pile ileredip turar.

Amerik, Franz, Angli, Cexo-slovak suqlarnıñ kargıs solun-narın xıj nuruzunıñ temdeq-lep turar polza, Sovet Eilelin-den imperiaistıq tajınnar udu-r, ep-tajınnıñ xere teş tem-issezir-taa kelgenin, temissezir-taa turarın, paza moon songar-taa temissezirin eş Stalinnyñ sesteri-pile pygy kizi tırelgettege paza kattiş şınydır kergysken tep temdeqlep turar. Bncangı, pir eves SSRE-ce tajınnar xaldap kelze, SSRE olarğa cıyca şavar xarıs perip şıdar,—tep,—ol solunnar pızip turar.

Paşk Stalinnyñ şılgaraan ugaannıq sesterin SSRE curttıvıstıñ azyk tıyenn arattır kancar-taa aa-cok amırap ııyıp uz-urıkan.

Fabrik, zavottar, alban cer-lerin polgaş kolxostarğa ol solunnar kıştıp keer pılek-le—kaj-aa-taa ulus polza, onu kattiş kat-tap nomcup turgan.

—Eş Stalinnyñ sıs pygızynde, xarıs pygızynde kaji xire mergen ugaannıq tur, kerdıy-er-pe! —tep, Kijeitin kızı tuk xavıjaa-pile şannatkan zavodun-ıñ azyk tıyennı koncuq ııyıp cugaalır turgan.

—Eş Stalin Govardnyñ ajt-ırynga podunıñ xarızlaan xar-ızlarında pygy azyk tıyennıñ sanal-sagızın kergysken tur,—tep, Moskvanyñ „Serp i molot“ (xadyr-pile paska) tep zavodunıñ yletpırcınneri ıñca tızip turar.

Govard podunıñ pir ajtır-ınga German-pile Sovet Eil-elinin jozu-turguzuun tımejleer teş oraldaşkan cybe tur ijin. „Serp i molot“ tep zavottun xere-een azyk tıyennı eş Jermakova ol cerin nomcupkaş, alğır karp-kaş, cugaalaan polza:

—„Mında kizi tımejleer cıy poor! Men tırt uruqlıq men. Olar tooza azyk turar, men po-dum paza azyk turar-men. Cıy poor, cyk-le amırap xer-ek. Xarın Germanıñ xereeen azyk tıyennı polza, cangıs-la pıccı uruqlıq kancar-taa azyk tıyennı turar polgaj, oon kırnı-dan podu paza aş olur polgaj. Stalin şın xarızlaan, pygy pistin ımynevisen xarızlaan“ teen.

Pir eves Japon Mool arat res-publika xaldap keer polza, So-vet Eilelini aña tuzalaar teen eş Stalinnyñ medeqlelin, py-gy kajda-taa yletpırcınner pol-gaş kolxoscular koncuq cıpşerep uzurazır turar. Olar polza, SSRE-pile xatunma najraldıq respubliktarnı kamağalar-ınga nam, cazaatın pir tugaar kışırtıvıstı turur-pis tep tañ-ğarıl turar.

—Leningratın „Krasny tre-ugolnik“ („kızı yş-puln“) tep zavodunıñ yletpırcınnerin cugaalaan polza,—eş Stalinnyñ şılgaraan ugaannıq xarızların-dan pistin yndırıp alır uzurlıq, pir tugaar, kol tınnel-sanalıs cıy polurıñ teer polza—serem-cilelisti ulam tınyrtı-şan, kezeede pelen turgaş, şıptı sta-xanof bşkaş şılyrtıq azydaar. Tajınnar-pile kelir tulcurınga po-dunıñ curttıvıstı en ekki peletkeer. Uluq Sovetın xıj-xıj saja arat tıyennı ıñca tızip turar!

Roj Govardnyñ curttunga pargaş cugaalaan

NJU JORK, apreldin 2-de. („Pravda“ solunnıñ podunıñ pızikciaden). „Skrips-Govard Njuspejpers“ tep Ameriktin solunnar yndyrer kattişkan cerinin targaz Roj Govard teerzi, Moskvaga eş STALIN-pile cugaalazır coraş, Nju-jork-xorajga eep ca-na pergeş, solun parlagı yndyreri-pile cybe cugaalaan. Cıy teenil tize, Sovetın caza polza,

„Jevropta en-ne pızyq cazak polur tur“ teen.

German tugaında Roj Govard cy teenil teer polza, „taarş-pas xomodaldıq coruktur ıñca kancar-taa aa-cok xıjy-pile cazy ynyr ııskıy turarın kerdıy“ teen tur.

M. Olgin. („Pravda“ solundan).

Taştıkky curttarda

Kıdattın parlagazı Şıuan mozuda aştar coruk cıdıqlenip turar tugaın medelep turar tur. Aşka tavarşkan 64 ajmakın tı-linden 35 ajmakın conu polza, oot-sigen cıp turar. Cıy-le iji ajmakta aştan 2.500 kizi aştar ılgın. Aştar turar cernin conu koza turar Şansi tep mozu-ce tezip corup turar. Myn Şansi mozunıñ erge tutkan cerleri ulus kiirbes tep xıruun oraldaşır turar.

Cexoslovak, Dani, Grek ulus-tarnıñ komunistıq namnarnıñ uluq xuraldar azytınan. Myn uluq xuraldar polza, faşizm, ca-tajın polgaş kapital xerenginin ezeerge pazar coruunga udur temissege yletpırcın angıñnı

polgaş azyk tıyennı kattiş-ıptır eileldeerinıñ lozunun adaa-pile ertıptur. (SETA).

Cazalga

P/c mart ajnı 23-te yngen № 26 „Şında“ 1936 cılda mal sadır alıyşkarnıñ corudı-galar“ tep atıq cıyılın 2 cıyılınde mal erteenin tugaında puru parlatıngan polza:

„Mıjıstıq podal mal: a) Tırtı tenzı 250 kıl, 1 kıl 16 kıp“ tep pıltıngın tur.

Monu am nomcuza coguru polza: „Mıjıstıq uluq podal mal: a) Tırtı tenzı 250 kıl, 1 kıl 16 kıp“ tep cıyılın nomcuur uzurlıq tur. Bncarga, 250 kıl cıdır tırtı tenzı mal erteen 1935 cılda turgan xereer 1 kılın 13, 5 kıp. Kıldı artırtıp kaan.

Pistin po cazalgaştı polgaş nemeldeistı „Şınnı“ tarannı tugaarın caza parla-ıñ tapır tılelals. TTK paştar cerinı targaz Torlaanık Sekreteri Tondup.

Malga cyge xoradaar kezıgıy poor-sen?

Tandı kozuunıñ Mezegejde 3 tugaar nam yryynıñ kezıgıy Pızeccı-ool teerzi, tangaar-la mal sokkulaar, aalyñnı kodan-ıga mal parga pıry bşkaş ılyr pırtınerin pıves kagar, sogar, ojladır, cıy teerge, areve kezı-gıny eş Şırlıktın pırineen pırtıe xarpanıñ xarazı-pile ol inek elekke tıryp pızaa ara-sal-gaş cyk-le tıñ mendi turar, xaj-ıraan saap ızer sytyq mal ıly-ry-taa cadavas.

Po bşkaş azyraan maldın taj-ıznı bşkaş tyrozok Pızeccı-oolga xamaarız cerinden kadyk xem-ceq alır ırgı-pe tep kulak salır olur-men. „Yş-karak“.

Japon-mancuurnun şerıqleri Mool arat respubliktıñ tebiskeerinden yndır ojlat-ırtıpkan

Ulaan-paadyr, apreldin 1-de. (SETA). Adık-tolon-pile Tam-zık-pulaktın azarın Moolund kızıgaar şerıqleri-pile Japon-mancuurnun şerıqlerinıñ tulcup turgan tulıuşkunı martın 31-nin xıynıñ xınzıdır, apreldin 1-nin tıyn ortıuzınga cedır tulıuş-kas, apreldin 1-nin ertıneninde soksap tengen tur. Japon-man-cuurlardan Tamzık-pulaktı eze-

lep alır teş kaş kattiş oralda-zır kelirge, Moolund kızıgaar şerıqleri olarnı cuura şıppı-şan, olarğa kogaral xaldatı-şan, MAR-nıñ tebiskeerinden yndır şıvırtı perip tur. Kızıgaar şer-ıı turar Adık-tolon tep cernı (Moolund tebiskeerinde) Mool-dun şerıqleri kattiş eelep algan. („Izvesti“ solundan).

Kızı-xorajda solun idepkejcileri!

Po yjede taştıkky curttarda poor turar cugula-cugula medeelerden pıldıngır todargaj kıldı topculap pızip turunur.

1936 сыдын Majнын pirnin xynynyn tugajynda iletkel pizik

(1936 сыдын 4 айнн 13 хыннде ARN TK падылаан)

1889 сыда II tugaar internasionaldyn 1 tugaar kongrezinden syl sannda maj ajnyn pirnin xynynde, pygy telegejnyn proletarlar kapitalistarga udur kyzyn xynar koor pottarann kyzyn ol xynde ulam-na kattyxtar algaş, kapitalistarga ulam-na xarar peer tep toktaatkan. Maj ajnyn 1-nin xyny 1936 сыда ertken sydardan brakta onza polgaş caa janzy-pile ertter. Kandyq janzylyq ertteril teer polza:

1. Po cыль kapitalistiq kyrynelernin et-ekonomunyn sambaraly ulam-na kalbar, pot-pottarann arazыnda sadıq kыль cerler pыlaazыr xыrezi kancaar-taa aaj cok cidip turar polgaş cer-le pygy kapitalizmny yndezini irip pusturunga cedip turar, paza kapitalistarnyn ulam-na kadyp turar xemdişkinini celdagaany-pile azyly, taraacyn connarnyn aşılar jadarap ulyru ulam-na tynzyp turar tur. Kapitalistiq idegetter azyly massalarny kandyq-taa kadyp arga-pile tarlar molyup, erge xemceelia kыzgaarlar turda, ol azyly angynny pottarann angynny tajynny poor kapitalizm, faşizmga udulanynny kyzy—revolustıq sagızy ulam-na pedip turar appargan. Ol perge pajdalyndan uşunup alyrynny eziln tilep, kapitalistlar azyly connarnyn revolustıq xodelbyryn ak ulyryky faşizmny jozu-pile pazyr turgaş, paza telegejnyn kыrnga ezeergektin xannıq tajynny undyryp turgaş, pot-pottarann curttun pыlaagaş, oon argazy-pile podunyn irik ezen septer alyr tep podap turar. Olarnyn ol podaly polgaş xerek kыrnga corudup turar corun pottarann pajdaly ulam-na paksyradyp, ulam-na irider poordan kadyna, segilde şinciliq cyveni cer-le perbes coruktu moon adaanda cyylder todargaj-pile xerecciler turar tur:

a) Franz-pile Belgini kыzgaaranda Rejn tep cerge Versal keereezi jozugaar şeriq turbas tep kaan cerge Germanyn faşizm kara turazy-pile kaaş-kaaş cysmun şeriqelerni turguzup algaş, ol ceri ezelep algan turarın podaarga Franz-pile Belgi tep iji kyrynelernin kыr-cetajynny undyryr, eskenin curttun pыlaar tep Germanyn faşizmny plannar turar todargaj tur. Paryn Jevropta kapitalistiq kyrynelerni turguzup turarın polgaş cer-le kapitalistiq jozunyn pзыq eves irik pajdaly todaradyp koryzter temdek ystynde ajtkan ol tur.

b) Afriktn xyn yner cygyn de Anglin kolonizynny sannda cыdar, pottar tuskaj ergelıq Afissinnin kыr-ce Italini imperializmi tajynny xalyr, Avissinden bratka arttk kыştıq polza-taa, ol con pottarann tuskaj ergezi tees, erestiq xyezir turarann cыdagaany-pile am-taa kыş cetpejin turar polgaş ol tugajynda Italini Angli-pile polgaş eske-taa kyrynelernin arazynda ol curttu pыlaazыr, arazynda turguzup turar coruktu ar koorge, kapitalizmny pзыq evezin, xarar sambar turarın paza xerecciler turar todargaj tur.

c) Japonnyn curttunda kapitalistiq idegetter, pottarann caza, namynny kezigynnerin xoj, xuragan-teq ulyrup, aj sannda la cazaan-sajytarın solup turar,

paza Kydattyn curttunda Japonga udurlangan şimceşkin ulam kalbar turar coruktu ar koorge, Japonnyn imperializminin iriin polgaş pзыq evezin ajtkar turar ol tur.

Ustynde ajtkan yş topcu cizektetni algaş koorge, kapitalistiq kyrynelernin iriin, pзыq evezin, pot-pottarann cangys erestiq evezin ajtkar turar todargaj tur.

Kapitalistiq idegetter pottarann perge pajdalyndan uşunarynny eziln ezeergektin tajynny undyryp turgaş, eskenin curttun pыlaar turgaş, curttunyn iştinde azyly, taraacynny aar ak teervecinin jozu-pile tarlar xem-dip, faşizmny jozu-pile turguzup turgaş uşunup alyryn oralda-zyp turar. Oon-pile kadyp pottarann iştinde irik-cazyk coruundan arat connun sagzyr bradyksaş, paza podunyn perge pajdaly SSRE-nin omyneezi-pile „segidip“ alyr tees, kapitalistiq kyryneler, xamıktyn murnunda Japon-pile German SSRE-nin kыr-cetajynny xalyryn peletkenip turar.

Kapitalizm, faşizm ezeergektin tajynny telegejnyn xamık-la tarlatkan connun adazy—SSRE-nin kыr-cetajynny turar tep turza-taa, pygy telegejnyn azyly, taraacyn massazы, komunistiq namnar, xamık-la tajynna tura cok connar Uluq Sovet Socialistiq Respubliktn kamgalaarına kezede pelen turar.

2. Kapitalizmny polgaş faşizmny ol xoralıq setkilinge udur telegejnyn revoluzunyn şimceşkin 1936 сыдын Majnyn pirnin xynynge uktuştur ulam-na ulyr turar tur. Telegejnyn proletarlary pottarann komunistiq namnarına udurtup paaştadyp algaş, Kominternyn VII tugaar Uluq xuralynny şitpirleringe tajanyp algaş, kapitalizmny, faşizmny jozuzunga erestiq xalyryn perip turar ulam-na ulyr turar tur. Ol tugajynda todargaj temdekterni ar cugaalaarga ilden:

a) Kydattyn nasional-xostalgalıq revoluzıy polgaş Sovettn şimceşkin ulam-na ulyr, taştık-kyn imperialisteri-pile erestiq xyezir, Kydattyn 400 mun azyq milion connun—imperialisternin xemdişkininden xostaar tugajynda undyryp turar xyezitın ulam-na serger turar todargaj xerecci poor tur. Am po yjede Kydattyn Kызыl şerii 1 milion azyr, sovet curttunda connun san 100 milion azyr turar polgaş Kydattyn maadrylyq komunistiq nam ulam-na pзыr, podunyn xaldavrynga, milion-milion imperializmge polgaş faşizmga udur kыşterni eviledep turar todargaj xerecci poor turar tur.

b) Kyzy kaaş-taa kattap uluq, po cepsektiq, uzar-pazylnıq, cыttıq ыştıq, oon-taa eske kыştıq Italini imperializmge kaaş-kaaş ajnyn iştinde erestiq udurlanyp, podunyn connun xereen kamgalap, taştık-kyn imperialisterini xolunga kirbes tep Avissinnin connun xyezir turar coru, paza-la kapitalizmga, faşizmga udur kыşter ulam-na ulyr, kapitalizm, faşizmny tazaly irik, koşkaan xerecciler turarın tem-dee ol tur.

c) „Faşizm am po xyn ceze-taa ak ulyryky poor turza, uk podunyn mezy şynar irik, yr

turup şdavas“ tep, eş Stalinny, cugaalaany am po yjede koncuq şyn poor turar İspannyn polgaş Franzyn cizeenden todargaj kestyp turar tur.

Po yjede Franzyn komunistiq nam Kominternyn VII tugaar Uluq xuralynny togylyq şitpirleringe tajanyp algaş, podunyn curttunga faşis jozu-pile turguspas talazy-pile uluq azyly corutkan. Connun faşizmga, ezeergektin tajynna udur cangys xerimniq evilelin cer corutkaş, kaaş udaa tura xalyr turgan faşizmga erestiq xalyryn pergen polgaş am po yjede pygy Franzyn curttunda azyly massanyn cangys sorulgalıq profes organizazyn turguzup algan. Po coruk eş Stalinny cugaalaany todargaj şynzıdyp turar ol tur.

İspannyn proletarlary podunyn komunistiq namnaga paaştadyp algaş, curttunyn iştinde faşizmny jozu-pile ojtur oktaş, cangys frontunyn (eptiq) cazaan turguzup algan coruk polza, faşizmny jozu curumu koşkak, irik, cыda pazynda-la ызыr turar, pir-le tajar polza, podu ol cыdazynga kadalyr ulyr tep cyveni ajtkar turar ol tur. Eske-taa kapitalistiq kyrynelerde, Japon-Kydatta, Angli-Amerikte, Polşa-Franzıda, German-Italide, oon-taa eske kyrynelerde azyly, taraacynnar pottarann komunistiq namnaga paaştadyp algaş, pottarann amdyralynny negeldezin kыssedip alyr tees, kapitalizmny, faşizmny jozu-pile xyezir cыl pyryde-le tynzıdyp, faşistiq cerde ol jozunı tyzyrerin polgaş faşizm cok cerlerde faşis jozu-pile caqdatpas tees, am po yjede eres temisseldi corudup turar.

İncangannyn teleezinde, kapitalistiq kyryneler podunyn perge pajdalyndan cajlar alyrynny eziln faşizmnan, ezeergektin cazaandan tep alyksar turda, telegejnyn proletarlary pottarann komunistiq namnarına paaştadyp algaş, faşizmny jozu-pile ojtur kaarından, telegejnyn kыrnga revolus undyryerinden istep turar tur.

Po cыдын Majnyn pirnin xynynde telegejnyn proletarlary, kapitalizmny, faşizmny jozu-pile erestiq xyezirde podunyn kыzyn cыskaap şyn eviledeer polgaş moon songaar pottarann xyn pyrynyn negeldezin kamgalaarına erestiq xyezitın ulam-na corudar.

Kapitalizm polgaş ak ulyryky faşizm polza, azyly, taraacynnarın revolustıq temisselin, ak teervecinin argazy-pile revoluscularny mun-mun-pile ulyrup, kara-pazyppar turgaş, revolustıq xodelbyryn saadadyr sagıştıq, am po yjede azyly, taraacynnarın şylgarattıngan ooldar, kыstar mun-mun-pile pazynda cыdyp turar tur. Pistin sorulgaş polza, Maj pirnin xynynde, ol mun-mun revoluscularga podubustun iziq pajrabyş cedireri-pile kadyp, podubustun curttuska RTO-nun kezigynneringe mun-mun-pile le kirışkeş, ol xamık revoluscularga pottıq tuzalamcyn peer sorulgalıq-pis.

3. Uluq Sovet Socialistiq Respubliktn azyly, taraacyn arat conu, Komunistiq nam, Sovet caza socialistiq turguzıuşkunyn talazy-pile po cыдын

Majnyn pirnin xynyn uktuştur caza-cadişkinerni tynnep koryp şdaar:

a) SSRE-nin proletarlary polgaş kolxostıq taraacynnar pırtug-aar peş cыдын planyn azyr kыsssetken polgaş 2 tugaar peş cыдын planyn paza 4 cыдын iştinde kыssedirinyn suurun salyp turar tur, iji tugaar peş cыдын planyn kolduunda 4 cыda polgaş camdyk cyylder-pile oon-taa ertte kыssedip şdaar tep cyveni temdee—koncuq magadar, azyga turalıq kirzip turar staxanofcularny xodelbyry todargaj xerecci poor tur.

b) SSRE nin socialistiq azy-agyş polgaş kultur-teq ulyde xeqyldeliq, podunyn curttun kamgalaar talazy-pile ol-teq pзыq telegej kыrnda cangys-taa kyryne cok. SSRE-nin socialistiq tuduuşkunı ulam-na esken tudum, azyly, taraacyn polgaş xamık connun amdyral pajdaly ulam-na sajzıar, cыrgaldıq curtalgaş cedip ar turar. SSRE-nin socialistiq tuduuşkunı uluq cedilgelıq poor turarın temdee—1935 cыl-pile 1936 cыдын pydyrylgenin planyn azyr kыssedip tep telebilep kaanından todargaj kestyp tur.

c) SSRE-nin pygy ulustun orulgaş 1935 cыda 65 miliart 700 milion akş turarın polza, po cыly 83 miliart 100 milion polur tep plannar algan, cok-polza, 26,5 % ezer. 1936 cыda pygy yletpyryn pydyrylgezi 81 miliart 100 milion akş polur, cok-polza, enir cыga udur 23 % ezer. Pygy kede azy-agyşny ulydezi enir cыly 11 % esken polza, po cыly 24 % ezer. Azyly, alvın хаакcыларın pygy şalyr-telebirin fonduzu enir cыly 56 miliart 200 milion akş turarın polza, po cыly 63 miliart 400 milion akş poor turar, cok-polza, 12,8 % ezyr turar.

Xamık paraannın saarlgazy po cыly 100 miliart akş ceder, cok-polza, ertken cыga temejlep koorge, 24 % ezyr turar tur.

Sovet Evilelin pygy bydzedi po cыly 78 miliart 500 milion akşga ceder, cok-polza, enir cыly parymdalaarga, 21,6 % cedir esken polgaş oon-taa eske.

d) Ustynde ajtkan koncuq magadancıy cadişkiner cyn y ajtkar tur teer polza, pygy telegejnyn proletarlarnın polgaş tarlatkan connun adazy polur—SSRE-nin azyly, taraacynnar podunyn komunistiq namnaga, cыyleldiq cazaanga polgaş ыnak ezibis Stalinga paaştadyp algaş, socialistiq tuduuşkunı uluq tiligelıq kыssedip, telegejnyn proletarlarnı polgaş xamık-la tarlatkan connarına cagaj, maadrylyq ыlegerni koryzyp turar ol tur.

Pygy telegejnyn arat connun internasionaldyq xyny—Majnyn pireede, SSRE-nin milion-milion socialistiq tuduuşcular podunyn nam, cazaanga paaştadyp algaş, podunyn curttun kamgalaarına peletkenip, 1.300.000 azyly, taraacyn Kызыl şerii ulam-na pзыdyp turar tur. Pygy telegejnyn proletarlary polgaş tarlatkan connar pottarann komunistiq namnaga paaştadyp algaş, Uluq Sovet Socialistiq Respublikarnın Evilelin kamgalaarına, Majnyn pirnin xynynde podunyn xamık kыzyn cыskaap koor polgaş pyr eves kapitalistiq kyryneler ezeergek tajynny xalyr ke-er polza, eres xalyryn perip şdaar.

4. Tıvannın arat massalary pygy telegejnyn proletarlary-pile ka-

dy Majnyn pirnin xynyn erttirip, ertken Majdan peer po arazynda cedip algan cadişkinerni tynnep koor polgaş moon songaar kыssedip corudar eelceqlıq azyldarny erestiq kыssediringe pelen turar kыzyn koor koncuq ecki xyny polur:

a) TAR ertken 1935 cыda azy-agyş, kultur talazy-pile uluq cadişkinniq polgan. Orannın azy-agyşny yndezini poor maldın pazy 1934 cыda 10,27 % ulyrın polza, 1935 cыda 14,04 % ulyrın algan polgaş ol maldı ulyrın talazy-pile kaza-xoraan eelen tutkan, maldın cem suurun 1934 cыl-pile temejleerge, 1935 cыda 42 % esken.

İndıq polza-taa, po cadişkin-ge amırap polbas tep cyveni 1935-36 cыdarnın arazynda polgan curttun azyly todargaj xereccini korysken polgaş. Cyl teer polza, 1936 c. 4 ajnyn 9 xynynde pezin pydyn eves medeelerden ar koorge, 58283 cyzyn-pazy paaş mal elgen tur. İndıqın tel-ezinde, po cыдын Majnyn pirnin xynynde yndezin lozun polza, maldın pazy ulam-na korydedip, şynarın sajzıradyp polgaş cem suurun ulam-na xandyr-yp peerin podaaş, sigen kezilgezini şolyn 1936 cыдын cajynnda 70% azyly kыдыr kalbartıy sorulgaş yndezin lozun kыдыr salgaş, arat con, nam, arevecciler pottıq azyly corudar uzurlıq.

b) Maldın pazy ulam-na korydedip, şynarın ulam-na sajzıradyp ulydezi cem suurunga uluq tuzalyq polur cыyl polza, tarılgan azyly polur uzurlıq. İndıqın teleezinde Majnyn pirnin xynynde paza pir lozun polza, 1936 cыдын tarılgazy azylyga eres peletkenip algaş, po cыly tarılgan şolyn 10% azyly kalbartıy polgaş şynarın ulam-na pedider talazy-pile erestiq azyly corudarın xamık arat massa xyndılyq azyly tep koryze coguur. Tarılgan şolyn ulam kalbartıy, kыska xıssaannın iştinde şynar-lyq erttirer polza, Majnyn pirnin xynynge pottıq pelek ol poor tur. Nam, arevenin kezigynneri tarılgan şolyn kalbartıy, şynarın ulam-na pedider talazy-pile azyly polur uzurlıq.

c) Majnyn pirnin xynynge uktuştur mal yzer polgaş maldın odar-pelcirin tarıştıy, maldın caş telyn pyrynı-pile kamgalaar, maldın cyzyn-pazy aary-pile erestiq xyezir azyly erestiq corutkaş, podubustun azy-agyşny yndezini poor malyşty sanın ulam-na korydedip, TAR-nın ekonomunyn kыzyn ulam-na pзыdar talazy-pile erestiq azyly corudarın koncuq negettinip turar tur.

5. Po cыдын Majnyn pirnin xynyn uktuştur TAR-ın arat massalary podunyn nam, cazaanga paaştadyp algaş, eske azy-agyşny talazy-pile uluq cadişkinniq polgan. TAR-nın aldyn uurgaj-ynny cerleri 1935 cыda podunyn programın 141% kыsssetken polgaş pir gram aldynın pot-ortteen 4 aşka 50 kopy cedirgen. İndıq polza-taa, aldyn uurgajlarında azyldar turar xamık azyly, alvın хаакcылар ol cadişkin-ge amırayın, po cыly programın azyr kыssedirinyn, aldynın pot-ortteen ulam-na ciğedirin pзыq polgaş texnikti pyrynı-pile cygennep algan kaadyr peletkeerin xyezir eres corudarına moon-taa arttk azyldar coruktu Majnyn pirnin xynynde organizastıy alyr uzurlıq.

(Ulanşy 4 tugaar arında)

Maj pirde oq, pazynga cangys-taa kizi olurbajın kudum-cuga cыskaalp, podubustun ыдыыыыы telegejnyn revoluzunyn tinmidinge kadaal!

Egezi 3 tugaar arnanda

RTO-nun kezigynynge mun-munnap kirip algaş, ol esterleške, olarnyň öskys uruqlarynga, internasionaldyň tuzalamasyzyň kergyzeel! ARN TK.

Ее, ха-тунма ро пошталарны
ол ааргылыг „хоосси аары“ куй-
лар келген черин тьпкаш, тыргы-
не cara kezер полза, елеен-не
пок-сак унер аппарган тур енес-
пе.

Каа-хем козуунунун малсыларынын сөүйлөх хуралы полгаз Кызылдын оюн шийчилери

Каа-хем козуунунун таргазы
еу Увугурунун тегинин жогугар,
ТАР Кутур министр черинден
Кызылдын оюн-шийчилери 13 кизи
ни еу Көк-оолга паастаткаш, по
сыйдын 4 айнун 8-те соруткан.

Мун козуунунун суму, арван-
партын азыкылар-пале теере мал-
сыларынн каттышкан сөүйлөх ху-
ралын 10-да азыдар теенинге та-
варгыштыр цеде peeribiske, айткан
хунунде телеелер пыруны-пале
сыйлыр келген полгаз ол хун
кезееккинн 6 шакта, козуунун
1 тугаар сөүйлөх хуралын еу
Увугурунун еге сөзү-пале
азытты. Ук хуралга 30 азык кизи
олурушкан. Сугаалашкан цуулы:

- 1) Caskъ тарыганн кампанизы.
 - 2) Мал азылынн сорудулгазы пол-
газ moon songaary sorulgalary
 - 3) ТАР-нын малсыларынн сө-
үйлөх хуралыга телее songuur.
- Пир тугаар айттырылн Мал-
миннин агроному еу Мызын ил-
еткее, төндургеннин таразы-пале
10 шактан егелеп, Кызылдан парган
оюн-шийчилерден „Екки хун“ тер
3 кезеге шийи ундырген. Ук ший-
ни хооражынн курттакылар-пале
телеелер каттай цыс азык хире ки-
зилер кезеге пырызынге адыс ка-

кар, консуу сонургар кердылер.
Мун сөүйлөх хурал 11-нин хун-
ун-це улашкан. Ији тугаар илетке-
ди еу Увугурун илеткеен. Ол хун
10 шакта ТАР-нын аныжак өскен-
инин ынак паастыңсыз хундулуу
еу Хаваксар Кызылдан морлар
цеде перди. Ол-ла хун илеткелдер-
нин санал шыгымчилей ургылцелер
хунзеен.

Анаа сыйган телеелернин санал
шыгымчилей тнпаарга, сазак,
намнын мал полгаз сөз азылынн
тугайында ундырген айттышкын-
ын консуу өөгүр пайылар,
moon songaar am po турганн-
дан каах хун арттык азык улуу
цедилгелерни цедип алырга шуут-
шуут тоорт торцу саналдарын пер-
ип турдular.

Бнсагаз, мун хурал кезеек-
кинн 7 шактан songaar capsar-
лаанын таразы-пале оюн-шийчил-
ерден „Cettirdim“ тер cangъ
кезеге ший-пале кадъ 10 азык
цуул ыр, хөмөй полгаз хыдык
хөдзум ойнап көргысты. Оюн-
шийчилернин көргыскен оюннарн
сыйган телеелерден каттап-каттап
көргызерин сонургавы-шаан,
консуу өөргыкылуу кичеелди
көргып ерттидилер.

12-нин хунунде мун хуралдын
сөөлгызы 11 шакка цедир ургыл-
цыееу хөддөндө. Мун хунун
кезеесинде еу Көк-оолдан can-
гыс кезеге ший ундырген. Оон
таразы-пале оюн-шийчилерден
паза-ла цузын-паазын оюннайы
сонургадыр көргысты.

Мыңсагаз, Кызылдын оюн-
шийчилери 13-тын хунунде еер
саныр келген.

Каа-хем козуунунун по сый-
дын 4 айнун 1-ге цедир cuttan
өлген малъ 492 паах poor тур-
ар, tus козуунун азысын, алван
хаарлар cut-пале темиссели ере-
тиу сорутканьдан онза-ла улуу
ажыл полваан, ындык полза-таа,
ам уjede арык-торук мald.r ев-
еес еес пар. Оон moon songaar
хоратпас аргазын козуунун 1
тугаар сөүйлөх хуралында айткан.

Caskъ тарыганн cepcek xer-
акселнин septelgezi, am уjede 50%
азык соруп турар, тарыганн у-
езини полгаз cepcek, septeer xer-
xerekelderni 4 айнун 15-те to-
oskan турар тер шийтирлеп алган.
По 36 сыйдын тарыгазынын шөл-
ун ертен сыйдан 15% улгатыр-
ар-пис тер турар козуун тур.
Korespondenci O. SUNDUJ.

Уктап хынаар херек

Кызыл-хооража ТТК-нын төр
параан skladyн 1 тугаар пөлык
ергелекци Cambal теерзи, мун
sklatka по сыйдын 1 ај ује-зінде
азылдар кирген. Ол кирген тораан
каах-ла хонганда 90 акша өртте-
тиу ији тон алган, оон соонда
udatpaанда 117 акшанын ер көс-
тымун ар кеткен. Паза кадажын-
га 75 акша өрттектиу савыжаа тон
ар перген, оон ангыда 3 айнун
12-де 144 акша өрттектиу сажы
куу тон ар кедип алган. Мееп
пилirim пезин 2-ле ај тургаз 516
акшанын idik-xevin ар кетти.

Кизи подаарга, сая азылдар кир-
ген кизи 2-ле ај иштеде podunun
ар турар шалындан азык акша-
нын параанын ар пырыттынар ка-
ань ciktik тур еес-пе? Оон ан-
гы пир мындык пайдалы пар: мун
3 айнун 12-де алган тонун 3-4
хонукта еледир кеткез, 75 акша-
нын савыжаа тоннары келрге, тем-
ги сажы куу тонун ында тоннар
аразын-це сазыды-пале кири idip
каах, савыжаа тон ар кедип ал-
ган кылапайыр пазыр соруп тур-
ијин.

Kyzyr еу Cambal, ол алган тон-

парынн цогуур акшазын ТТК-
нын kassazынга телеени-таа алма-
саар-ла poor. Харн тоора улуска
салкан параанын акшазын пезин
cooqlap турар magat cok еес-пе.

Cambalдын шак по кылапнаах
coruun ТТК-нын савык ергеелер
черинден tap-tary хынаах, ергн
хөви-пале сая параан солуп ар тур-
арынга полгаз оон-таа өске sam-
сыдаан цуылдери ilereze, анаа
кадык хөмөк көргызерин кулак
салыр olur-men.

„Таш-склат“.

Малдын ciq-edinin шынарын, параанын упузын көдүрер

Peletkel organizastарынн азы-
сыйнары, кыреконотар, колхос-
тар полгаз малъ арат con mal
ciq-edin алыр полгаз паастай а-
аарынн кол-кол пайдалы-пале та-
зыр алза цогуур.

Мал ciq-edin алгандан songar
оңу параан кылырга цедир
азаар келгенинден cizeqlеерге
polza, podunun өрттек шынарынн
хуизунун хөј нуруузын oskun-
ган турар.

Ciq-ettin шынарынн kudulaj
peer coruun polza, ыlangъа ону
алгаз азааганьдан полгаз пааст-
тай-ла тузаар кизи цөкө өрттек
podavaанында.

Мал ciq-edinin шынарын oskun-
парынн cыдагаань, паастай ту-
заар кизилер шынарык көргызык-
целернин техниктиу цогуур пилин
pilbes poorga ындык.

Peletkel organizastарынн азы-
сыйнарынн cыдагаань-пале mal-
дын ciq-edin удаа тараа pakcъ-
адыр тур. Олар мал ciq-edin екки
pilbes полгаз ону паастай-ла сөр
азаар аргаларын pilbes.

Адаанда айткан кол-кол cur-
umnарн едөрттир полза, паастай
тузаар кизилер полгаз peletkelcil-
er мал ciq-edinin шынарын көдүр-
ер, тузааган ciq-edinge арттык
хөј акша ар, поттарынн азыл-а-
гын сажырадыр, паза ТАР-нын
мал ciq-edinin параанын упузын
полгаз өрттеен өстырер.

ТУК

Малдын tygyn ији janzъ арга-
пале алыр:

- а) Кыргыс.
- в) Tyleen ује-зінде тараар, азы
цулар.

Тук кыргыс:

Хөјнун tygyn серилик cык
cerge кыргыс, кадык ширитки
cerge ијик-пе, азы ол cok polza,
адаага хөден cадыр кыргыс.
Кыргысда евин podap хөјнун

таваннарын шыгыр (ији xolun пол-
газ пир pudun). Соон, cымак
ceep, xendir-пале хылеес кыргыс.

Tygynн кырындан егелеп oor-
газынга ундыр кыргаах, оон соо-
нда пир cагыын пазы ысандыр
кыргыс, ен сөөлынде паах tyg-
yn, таваннарын полгаз kuduruun
кыргыс.

Хөјнун tygyn узун, кыска ар-
тыгъајын, teski кыргыс узурлуу,
хөјнун кезинде cадыр каар tyk-
тын узуну 0,5-0,75 sm. полур
узурлуу.

Хөјну кыргыс турган уједе
каж camдык черлеринн полгаз
өске-өске сөөк хөјларын tygyn
холуп полвас.

Өске-өске цузын tykty пашка
салыр. Tykty xirikirbes, өтыр-
везин екки podaar херек. Maldын
кадын кампар, ур еес уједе
кыргыс херек.

Хөјну cазын кыргысда tygyn
тудуш кыдыр кыргыс.

Tuduш cадагај tykty stol кы-
рынга кыргаань адаага салыр
catkax, кыдыларын tyre салыр,
кошкак кыдыр tygyn ташкаар tyr-
gec, cinge хөндир-пале каргыш
шарытар. Бнсаан шарытрга хөј-
нун tygy cазылвас, хөјну кыргы-
сда паах, таван полгаз kudur-
uunн tygyn пашка салыр. Кадык

тыкты хөјларын ындык tygyn
таагы теер.

Cазын хөјну peш алды ајларда
кыргыс, ији тугаарын кызын ses
tos ајларда кыргыс. Cазын, кызын
ији удаа кадык tykty полгаз
хажнак хөјларын кыргыс.

Кыргаан ује-зінде tyktyн өн-
ын полгаз шынарын токтадыр.

Кадык tykty хөјлардан кы-
гаан cаsky tykty кыска tykke
tenneerge, арттык узун, pьзык,
кадык, таагы арттык хөј полгаз
тудуш кыдыр кыргыс.

Пазы-ла по хөјларын tygyn
кызын кыргыс полза, cымак,
евеес, xirik, кыргысга пашка-
пашка tyzer.

6 ај полган хураганнарын
паастай кыргаан tygyn агар теер.
Мындык tyk cымак, teski, улуу
хөј tygynден арттык тьдраш полур.

Агар tykty cаsky tyk-teq tud-
уш кыргыс, паашка-паашка кы-
гыс cybe. Агарн ангы салыр.

Агар tykty ерттир өстырп пол-
вас, ерте перзе, өртте kudulaaх,
cаsky tyk-пале төмөј өрттеке
алыр.

Тыкты тараар:

Cазын кандык-таа мал тylene
полгај. Пир еес тylene tygyn
шау-уједе cыдвас полза, tygy хөј-
ле cадыр каар (ен ыlangъа өс-
кунун, toolajын, ыттын тylene
сөөгү).

Оран камгалаар шерој черинн тузаалы № 40

Кызыл-хоорај. 36 с. 4 а. 1 х.
ТАР-нын курттунда курттакыларынн поо cepsee полгаз curuk
тыттар apparattарын темдеқледир:

§ 1.

ТАР-нын курттунда курттакыларынн cyul пыры par поо cepseen
полгаз curuk тыттар apparattарын по 36 cыдын апрел полгаз maj
айнын иштеде темдеқлееринн пырыткелин кыысседир.

§ 2.

Поо cepsektин полгаз curuk тыттар apparattарын пырыткелеринн
темдеқлеин Кызыл-хоораја—шаадаа килдизинге ерттирер, көдее
cerлерге—ОКШ черинн телези полгаз пыдырылге cerлеринде шаада-
алар пырыткер.

§ 3.

Пырыткел ертен сөөлынде, курттакылар пыгыдези, пир еес өске
cerge курттаары-пале көзер полза, темдеқлеткен черинн тангызындан
казыткаш, ол курттаар тер көзүр парган черинге темги поозун
полгаз curuk тыттар apparadын 3 хонуктун иштеде тангыга
ыжаар ла темдеқледир.

§ 4.

По тузаалды cepceennepни 50 акшага тораар.
ОКШ черинн таргазы СЕНГЛИЗК.

Араттың акшазы-пале по- ду сагыр алган

Сөөн-хөмөк козуунунун
Хөлцкытык сумузынн секрети
Тамба теерзи, cybeni пилир ки-
зи podu-пале тургаз, арат Тытпай-
нын солун сагыдыр per тарган те-
еу, перген 3 акшазын podu солун
сагыр алган. Арат Тытпай cагаан
солунун cyge cиде перген cybe
poor тееш, пошта черинге паарга
cok полган. Ам кансаар, tedir
kelges, суму секрети Тамбага
цедип келген. Cагаан солунун
cyu полду теерге, мен солун
сагыр алган-мен, сөнее ам са-
гыр peer poor тур-мен-це" тер
харылаан полур тур. Ол полза,
арат connu parlalga-це cookшала-
дынын улуу, ырадыр ымазыр-
адыр турар тур.

Устынде cyылдеринн тугајын
хынар көргеу, Тамбага цогуур
organizazындан хөмөк көргыссе
цогуур тур.

Cangъs-terek?

Eeldek sadьoцcъ

Tozu козуунунун Cавыста
kooptun majгын sadьoцcъ ер-
гелекци Cat тер оолдун азылдар
турарынн ертиу еелдеен консуу
cepсынур көрдүм. Cыл теерге,
1935 cыдын 4 тугаар kvartalда
савыр алыр тији 16.000 турган
полза, 21.086 тиини cидыр алган
полгаз мун ол kvartalда 14.400
акшанын паранын ундыр satkan
турзун teen полза, 18.890 акша
50 көр. азыр sadьoцлар ундырген.
Oон-таа өске аар-саар cyылдер-
инн планн toldур кыыссеткелен.

По устынде сөнн цедип ал-
ганын көргө, еу Cat арат con-пале
тудуш харылаалык полгаз олар-
нын айттыр негелдезин хөндө-
р, харылар, ертиу еелдек sadьoц-
лаань-пале елеен улуу цедилген
цедип алган. Өске majгын ергел-
екцileri moon yleger алыр cугула
тур.

Tozuda nam komизь
PIREKKEJ.

Савалаар, азаар пол- газ транспорттаары:

Tykty тускај савага хол-пале
савалаар. Tykty хол-пале шодай-
лаарда, шодайын хөмөк-педий
1,25 santimetir, kalваа 0,75 sm.
тоора ыжака шодайын азыр алыр.
Шодайын иштеде tykty teski сал-
газ, ону put-пале тьгыј пазар.

Tykty тьгаан соонда шодай
teski porбак хөвирлиу poor, оон
askын таараттар.

Oон ангыда, tykty пазыр ть-
гыс хөрексел-пале савалаар азын
елеен цилгедир полгаз cыudel car-
ылгаз еевес полгаз tyk пелен
pakcъravas.

Пазыр тьгаан шодайлар төмөј
cizek полгаз tenzizi ten poor.

Tykty ангы-ангы савалаар уз-
урлуу, орааган tykty таагы tyk-
ten ангы, ен цузынын ылгар са-
валаар (ак, кара полгаз шоккар
tyk). Шодайга куурт pakcъrat-
кан, cадык полгаз аарык мал
tygyn савалавас узурлуу. Tykty
ыжаз шалалык, кургак пазынга
азаар. Tykty cадагај podun ур
cытыр полвас узурлуу, tyk
poktanьp xirikenir, куурт халдаар
полгаз шыгыр.

Tykty cаas ол шыктан кадагал-
аар херек. Tykty ур азаар ар-
парза куурт cадаатпас нафалин
тер cybe салыр. Tyk салган оран
пазынн азыдыр агаарладыр сал-
гыннадыр.

Tykty corudарда, cаsky өтыр-
вөс тееш, кырындан брезин-пале
шыар.

Tyk sukkan шодай пыруны
palattыmmas puduk-пале пизлр
темдеқлеер, анаа: кажн соруткан
черин, кандык tyk, өнын, шодай
тугаарын, савазы-пале каттай те-
зинин айттыр.

Coruktan tyk, cөөк тугајында
мал emcizinин шинилге пизин
kapsъrар узурлуу.

ТьВА ТӨР КООР.

Cer-cerde caskъ тарылга peletkelderi

Сөөн-хемчик козуунунун Хорум-тақ сумузунун 317 санын өреgezini caskъ тарылгаa пaaş удур peletkenip турарына манаа көөргө: азыл аады—606, җары—168, андазын—105, илir—45, хомуут—249, конуну xолунда пар yрезинер: Ак-тараа—555 p., сyла—150 p. а. арбай—111 p., cinge-тараа—1295 p. Устынде cyylder шyпту пар полгаş тарылгаa кирерин манар cыдар.

Бндьд polza-таа cетpes турар кyрынeдeн ceдилер алыр кyзep турар cyylder пaзa пар, онu көргyзepгe полза, cетpes yрезинер: Ак-тараа—589 p., сyла—960 p., cетpek тaлазы-pile: андазын—15, илir—18, андазын пизl—311—po

Şагаан-арьда „Хемчик-ool“ тeр aттық кyреконoмнун мaрт aйнън 3-ke cедir caskъ тарылга-гa peletkелi:

1. Мaсinа cepcek ceпteeni: „In-ter“ тeр тaктop—6 „Forzon“ тeр тaктop—2, андазын—10, илir—40, хомуут—40. Po cyylderni шyпту cepтep peletkep алгaндaн aнгъдa, oон өcкe yypмeк xepекceлдeрни пaзa тоoзyp алгaн.

2. Yрезin aрыqlaны: Къзыл-тaс—59 тоон, сyла—18 тоон (шyпту yрезin aрыqlaттыгaны ол). Ам xopaннaарыгa peletkenip турар.

Улуq-хeм козуунунун cамдък сумулaры caskъ тарылгaгa peletkenip, пугaзынън тeзын товуp-актaр eгeлeй-пepгeн. ам товуpак-тaр алгaны көргyзepгe полза:

№	Sumular attary	Puga zыны	Товуpак-тaн cep-тинкyлаы
1	Темir-суq	2	50
2	Şагаан-арь	7	1407
3	Бjлiқ-хeм	1	30
4	С. Хoрaй	1	50
5	Сaтты	11	962
	Kaттықaқ	22	2519

Po yстынде cандaн көөргe aрат cон кeлir caskъ тарылгaгa peletkenip турарь тоdаргай полур

Улуq-хeм козуунунун Iji-тaл сумузунун aрат cонунaм aм пар турар caskъ тарылгазынън хepекceллi полгаş тудуу cетpes хepекceлдeрин мoон aдaагa көргyзepгe;

Ам пар андазын—56, oон кыгъгa cетpejin турарь—14, илir—30, oон кыгъгa 8-ти тьр aлыр тeр турар, хомуут—161, oон кыгъгa 10-ну тьр aлыр, темir хуyрeк—92, oон кыгъгa 4 cетpejin турар, ьн

Удаан уырлeрнi otturbaa-ce—улуq aзыл yjezinde xorzokl

Tees-xem козуунунун Көгeй сумузунда нaмнън 9 тугaар уyрy-pile apeвeнi 14 тугaар уyрy тaа-аn-таа консуq удаан тур-ам.

Cizeeлeepгe: ол iji уyрнyn кaжъзында-таа полит. massaльq aзыл cок. Po кыкъъ aжълдыq cutka удур нaм, apeвeнi тaлазындaн cоpуткaн aзыл консуq cетpes. Кeзигyннeрнiн cуpум-сaгылгaзы eкки eвeс, cуpум aдaаnnaгa уyрлeрдeн хeмceq көргyзyp тур-вaс. Ынcaş cer-le кyльтyр massaльq aзыл консуq cетpes. Nаm уyрнyn 29 кeзигyннeрiндeн 4 кизi cолун cагaаn, 35 cылдън кeзигyн тaдывъгън 36 cылдън 3 aй yjezinde хaвъpаr тeр cагыş кiрiр тургaны консуq cетpes тур.

Уyрнyn cекpeтepи eş Kаrcаl, Nарып ол-сaгында кeзигyннeрнiн тaдывъгън хaвъгъ-şааn, олaрны xурaлгa cыp eккeр тeё cоpуткa, 3 хонуктa мaнaткaн. Oон paаргa, өөндe тyş-тaа cок олyргaн тур. Cer-le уyр aзыл кы-

cyylderni ceдil-pile полгаş тьртъ-ьнaр aргaзы-pile тьр aлырaн oрa-Idaзыр тур пis.

Moон-pile кaды. eрткeн 35 cылдa 150 gа cepдeн cигeн кeскeн полза, aм po cылън 50 нь нeмeй кeзepi-pile 3 aйнън 17-дe 200 кулаş cepнiн ьjaзын тyзypyp алгaн, aм 300 кулаş cepнiн ьjaзын тyзypyp турар.

Мыncагaş, caskъ тарылгaнын peletkелin пaaş удур eрeстiқ cоpуткaş, şынарын полгаş cапын eрткeн cылдaн aзыр кyыccedирin cоpулгa cапыгъгa, тyс cуmунун aрат cонун кьjгьгьр тур-мeн.

Sumu cекpeтepи
O. TORZU.

Koзуун тaргaзы eş Tаmдън-сaртън мaнaа кeep, aргa-сьмe-зын пeрiр турaрыгa пaйъpлaр тур-пis. Pаzа козуунда профeс тeлe-зi eş Tугaнъcь yргyлъcь кeep, aргa cьмeзын пeрiр турар.

Po cылън тyс кyреконoм 700 гaны тaрыгъ. Pиr гaдaн 72 пyнт-тy aзыqlaар тeр cьвeнi aзылcьн пyрyзy cьpeeгe cиirip алгaş, тaрылгaнын şынарын cаjъpадыр cу-гyла.

Kyреконoмдa профeс
уyрнyn тaргaзы
ТЪК-KAPA.

тур, aм мoон cонгaар хaмък кьшты caskъ тарылгa-ce cапыр cоp-ук cугyла тур.

UXK Cекpeтepи
Mөнгe-пaйъp.

Pii-xem козуунунун Tаcпы сумузунда „kamova“ CAE-zi, 36 cылдън cазынънда 36 gа cepнi тaрыгъ-pile тeрлeр турар, oон iş-tinge ак-тараа—12 gа, cула—15, cinge-тараа—10 gа, aнaа пар турар yрезинер полза, ак-тараа—150 p., cinge-тараа 20 p., oон өcкe yрезin cок турар. Oл cок yрезинeрнi тaръ тьр aлыр-pile токтаa-льыста şьjр алгaн-пis.

CAE cекpeтepи LOPSAN.

гъpзак—269, şар-conaa 268, кeр-зeн-xөндeргe—351, aзыл aады—369, şар—263 пар.

Устынде cетpejin турар хepекceлдeрнi тyn-хyn cок тьртълыр cуpапыр алгaş, po cылъ тарылгaнын хaлвартъp, şынарын cаjъpадыр aзылдаарда aрат cон пiр тугaар idepкejin cапыр poor тeр idegedim.

Sumu cекpeтepи Tьвaа.

gандaн пeep po cекpeтepнiн кылгaн aзыл көзyлгeн eвeс. Po уyр 36 cылдa cагыс-таа хурaл кьлвaаn, apeвe уyрy мoон-pile пaзa пiр тeмeй, po cылъ хурaл-таа кьлвaаn. 35-36 cылдaрдa cагыс-таа cаа кeзигyн кiрiр aлвaаn. 35 cылдън кeзигyн тaдывъгън пaзa aм cаа хaвъpаr тeр cагыş кiрiр турар.

Уyрнyn кeзигyннeрiнiн iştinde aм 2-лe кизi cолунуq. Paaştal-gа cогу-pile тyn сумудa eкки турaнын eвилeдeринiн aзыл консуq удаан. Ылaнгъja pioneer от-jaды консуq удаан. Уyрнyn тaргaзы Soottaj aapaaş олyрyр пeргeн xиpеdе, уyрнyn Cекpeтepи Kаzак уyрнyn aзылън уттupкaн, хaрып aаldар кeзiр, тeнeкeтeнiр şаар cогуур тур.

„Tьnnагыр“
REDAKSYDAN: Kөгeйдe нaм apeвe уyрлeринiн aзылън тaръ otturup хeмceq алгaş, „Şып“ cолунгa хaгылаарын нaм, apeвe козкомпагыгa тьппaдыр тур.

„Soluncuga“ хaгы

№11 (592) „Şып“ cолунгa „Soluncu“ тeр aраткoрнун Pii-xem козуунун Sesserliq сумузу Lambbran-нын cолун тарaдыр турар aзыл cетpes, aрaгaлаар, oон-таа өcкe cетpes пaйдaлы хөj тeнiн xылeвeс тур мeн. Cyge тeepгe, 35 cылдън 2 aйдaн eгeлeş, po 36 cылдън 4 aйгa cедir aрат cонунu cагaаn cолунu тудaтpаjып, eş şaаndа eeleringe cedrip пeрiр кeлгeн мeн Po тугajып poştа cepi полгаş Sesserliq, Eepек—po 2 сумунu cагыгa cepi полгаş нaм уyрлeри тоdаргай пилir. Oон aнгъдa aрaгa iz-er тeнiн пaзa xылeвeс-мeн. Xагън кyзyp ezi тyn хyn cок aрат cонунu cолунu тaзыр, oон işti-pile eкки тaпыр, cutтun aжълынын тeмiссeлин-и aргa хeмceen aлызнын тeş, консуq кьзьp кeлгeн кизi мeн. Xагън aраткoр кизi podu-pile тургaş, eş „Soluncun“ мeгeлeр, „Şып“ cолун cep-иn-ce мeгe мaтepиaл пизip турарь ьjaн-сьq тур. Moон cонгaар eş „Soluncu“ мeгe мaтepиaл cep-le пизipejin, хaрып ьндьд улус-pile тeмiссeл cоpудaр cугyла тур.

Sumuda cолун тарaдыкcьз
LAMBRRAN.

2-ни kakpalap ölyr-gen

Paгып-хeмчик козуунунун Şuj сумузу 1 тугaар aрвaннын хaм-aattыз Mөpзeккeй, po кьзын коoптан пiр улyқ кaкpa cадыр алгaş, 36 cылдън 1 aй yjezinde пeрy консуq-ла кeзeлeр турдa, iji пeрyны кaкpalap ölyрdy. Pаzа 1 пeрy kактыгaн кaкpaзын cөөрттyp алгaş corda, өcкe кизi тaвaрыşкaş, oйлaды пeepдe, кaкpaзын yze хaлыр кaартa пeрiр тур. Kызыр eр Mөpзeккeй podu тaвaрыşкaн полза, пaзa-ла узурup aлыр ijik.

SEDEN-PAL.

Pistin өөреngenibis

Kъзыл-xoорajдa пaşкъ тeхник-умунун cылдън 3 тугaар кeзeend-е pistin өөреngenibisli мaнaа cаn-pile көргyзepгe:

Өөредилge програмън:

1 тугaар курзу 95% кyыccет-кен, 2 тугaар курзу 97% кyыccет-кен, 3 тугaар курзу 95 хуу кyыccеткен.

Cылдън 3 тугaар кeзeende yлeгepлиq өөреngenнeрнi тоdаргаj-лааргa: Şaktar-ool, Xарcьк, Lik-soo, Picce-ool (U), Tаjя po eş-ter „orttumak“ тeр тeмдeк cок полгаş şyптuzungа eкки тeмдeк алгaннар.

Cылдън 3 тугaар кeзeende pa-гаj полгaннар: Kuşkaşpan, Xaлb-ьга, Kungaa, Kyskeldej, Şaktьn-ар, po eş-ter полза, pottaryнън idepкeй kicceelin eкки cаlvaaн-нын хaрaазы-pile paгаj тeр тeмдeqlеdip турар тур, moон cон-гаар cыдыр кaлгaн пaйдaлы уз-уткaр, eкки полгaн eş өөpыгe cедip aлырaн кьзaр poor тeр ide-гep тур-pis.

Өөренiкчилер P. Arakcaa.
X. Şirnen.

Caгыкcыларга

Улуq-хeм козуунунун poşta-зынън мyрнундaн тyс козуунунu pyгы cагыкcылaрыгa тьппaдыр-ьн полза:

1936 cылдън 1 aйнън 1-den eгeлeen 3 aйнън 145 cагылгaзы po 4 aйнън 1-dе yзылды. Мьндьд-нын тeлeezиндe, cагылгaзы yзыл-гeн cагыкcылaр aм тoрaаn кaт-тaр cагыдыр aлыр полгаş cep-le şyптy aраттар парaлгa cагылгa-зын ulam кaлвартъp cоpутcа cогуур.

Şагаан-арьq poştaзында
Arapcьн.

3 aйнън Caгылгaзын yzykteldirveelinеr!

TAR eryy tyrymynyn таjылырларь

30 cyyl

30 cyyl. Тузаалдық кизi podунuн eргeлeриндe турар акша өртteктіq cyвe-лeр ijik-пe, eт xөpеngинi cамcьqдaар ijik-пe, podungа парca тудup aлыр полгаş парaа туткaн ijik-пe, cамcьq-дaаn cyвeзинiн хeмceezi улyқ пол-ур полза, oон жалaзыгa—

Xөpеngизин хaвъгъ-şааn, aзы ол cоккa yş cылдaн eвeёş eвeс хuссaa iştinde şөлeezин кaзыр.

Moну таjылырларгa:
Кьм пiр кизi, кaндыq пiр aлбаn тузаалдыq тургaş, podунuн eргe мeдe-elinдe турар акша өртteктіq cyвeлeр

ijik-пe, eт xөpеngинi cамcьqдaар ijik-пe, cок-полза, podungа туткyл тудup aлыр полгаş cок полза, мьрнaй podun-гa парaа (туткaн) тудup ap cамcьqдap кaаn, мьндьд кемнiқ xepектi cа-ғышъ-pile yылгeдip кьлгaн кизиле тур-ар полза, oон кeзeмce жалaзыгa: xөp-еngизин хaвъгъ-şааn, aзы ол cоккa 3 cылдaн eвeёş eвeс хuссaa iştinde şөлeezин кaзыр pазыннар şilder узurluq.

TAR Ystykyккы şyуgyzynyn opalakъ
тaргaзы SUNDUJ.

31 cyyl

31 cyyl. xeeli тугajында мyрнундa şittirip cоpааn ijik-пe, aзы kаaş uдaа xeeli ap cоpааn ijik-пe, aзы kыccyyp-гep тургaş, тузаалдық кизi xeeli aлыр полза, oон жалaзыгa—

pіr cылдaн eвeёş eвeс хuссaa iştin-de şөлeezин кaзыр.
Moну таjылырларгa:
Cizeeлeepгe: Кьм пiр кизi aлбаn тузаалдық тургaş, podунuн хuдa aзын kicceep, кaндыq пiр xepектeн кизилeрнiн хeрeеngе өмeepiz, aзы ол-

арны хeрeеn cиgedip aлыр тeлeеdе, ак-şа мөngyn, eт-xөpеngи тaлазы-pile мeгeлeр cаар тургaş, xeeli пeepгe, oну тузаалдық кизi podu aзыqlap aлыр ijik-пe, cок-полза, тузаалдық кизi podu кyccyypгep тургaş, xeeli aлыр полза, мьндьд хepек кьлгaн кизилiн хeрeеn yзyp şilderдe, 1 cылдaн eвeёş eвeс хuссaa iştinde şөлeezин кaзыр pазыгa олуртup şilder узurluq.
TAR Ystykyккы şyуgyzynyn opalakъ
тaргaзы SUNDUJ.

Taspъ sumuzunda solun cагылгaзы sula

Pii-xem козуунунун Taspъ сумузунда solun cагылгaзынън cоpup турарь мьндьд тур: pyгы cагылгaнын cапы—64, oон iştin-de „Xostuq aрат”—5, cаzакън „kol medee”—9 „Şып”—30, „Areve şып”—20.

Sumунuн pyгы өpеgezинiн cапы—160 aзыр турдa, cагaаn cолунu 64-лe кaлвaк турарь консуq cетpes тур. Po полза, 1936 cылдa өpеge pyрyзy cолaннуq турзун тeеn cаzак, нaмнън cолгaн loзун cоpулгaзыгa cетpejin тур-ар тур. En пaaştaj кeзeк кaдa улустун cагaаn cолунu 78 cedip тургaн, cолун cагылгaзы 78 тeр poştа тaзыкcьз Kаncьp-ool ьnc-ар пизip тургaн, aм көөргe. 64-лe poop турар, cамдъзы та kancар pаргaн Cyвe-ijik, aм

yjedе solun cагылгaзынън aзы-ль мьрнaй cок полгaн тур.
Cамдък aраттар „solun cагы-ьrgа кeлвeс poor cyвe тур“ тeр cугaалaзыр олурар, cizee: 8 ту-гаар aрвaннын хaмaттыларь Cаm-ьн, cандъь iji, „kызын 12 aй yjezinдe solun cагaаn-пis, aм po 3 aйгa cedip cагыс кaлвaк-тaа cолун кeлeдi“ тeр олурар тур. Po eştepиn akşazын тa кьм cоoqlap-kaаn cyвe-ijik? oолaрнын cолунuн тoрaаn тьpьp пeepiн cо-гуур cepгe тьnnattьm cepi cо-лун cагылгaзын cоpудup көpзe eкки poor, po тугajында тyс cу-мудa нaм уyрy таjылыр aзын aмдaн eгeлeр cоpутcа cогуур poor-ijin тeр кулак cапыр олур-мeн.

„TOSTUQBAJ“.

Caгыргaзын тоoвaс

Toзу козуунунун Xаm-сьpа сумузу 4 тугaар aрвaннын хaм-aattыз KAJьN тeepzi, aрвaн, су-мунuн тaргaларь aйтъыкьн пeepгe, тоoвaс, „мaлынь пeрy, хaйъpаккaндaн кaмгaлaр көр“ тeepгe, „хaрып мeн podum пилip тур мeн“ тeep полгаş хурaл суq-лаагa кeл тeepгe, „мeн хурaлгa-

тaа парвaс-мeн, хурaлгa парвaды тeёş пaйъccаар cлeр-пe“ тeр удур кьş aйтъp кaар.

Cаzак cагыгa cepлeри po Kaj-ьн ьşkаş, idepкeй cок, aзыл кьл-ас, aрвaн тaргaзынън aйтъыкь-нын хepеккe aлвaстap-pile eрeс-тeмiссeл cоpудaрь cугyла тiр.
„CALBAK-XOL“.

Pistin хaгыльыс

Cөөн-xeмчикe пaşкъ Marttaş Xорум-таq сумузунгa Martьн 8-zin eртirгeнiн пizeeинiн eйy eрткeн тур.

Kөк-тeйдe aрвaн тaргaзы Tuуza, kоşkаr, хуна yzerинiн тугajында po-dap турар aзылнaмь aм кyыccedip алгaнын пизip көpнep.

Kарь eş Tondar—3 aй. 10-гa cедir cutтaн өлгeн maldь пizeeинiн yр polu пeрiр тур. Ам cөөлgy мeдeeezin cоpудup көpнep.

Tees-xemдe нaм komitedinиң тaргaзы eş Tomбуu—тaрылгa тугajында eрeнгeй cyыл кьлдър пizeeн cyвeнeр мyрнуккy cолуннaрдa yнyp тургaн cyylder-pile тaпкьр тур.

Улуq-xemдe—Tандьool—билeт cidre-гeн тугajында cаpалынынън eртeдe cок полyргa yндыpвeеn. Pиr билeдiн cidrigeş, cаpлаар кизi 1 акша 40 көр тeлeр узurluq.

Kъзыл-таq сумузунуң Aаk-xemдe

Coldak—pioneer отirjadьнын aзылън пizeeинeрнiн yндыpep тeepгe, парьm-даа cок полду.

Temir—суq сумузунда Pаjьp-ool—Pioneerler Pьştakool Occurnuң 35 cылдa өpгe ölyrгeнiн пizeeинeрнiн oзaлдaаn тeлeдe aм yндыpвeдibis Ам 36 cылдa ceeзи ölyrгeнiн пизip көpнep.

Kъзылдын нaм şkolazyнда Seren slernиң caskъ тарылгa тугajында пizeeн cyылнep тaпкьр aппapгaş yнmedi.
Kаа-xem козуунu koptu сумузу Tовukpаn мaлы cудap турдa eзилir хьмьс (arаgа) кьлдъp алгaş, aрaгaл-ар, mаl aзыгaаn хeрeеeн тynмaзын paак cөqlеp турар тугajындa cо-гуур opгaнизaс cepin-ce мeдeлeр көpнep, ол кизi cогуm apeвe кeзигь-ny-пe? cок-пe? пildimedi.

KXX-да „Xat“—Lаngаарнын—cа-гaа пaйдaлы пizeeиниң eрeнгeй полду.

Харьыссалгалық редактор Lyndyp.

Carlal

1936 cылдън 4 aйнън 18-19 хynnerиндe кeзe-ek kинiң 7 şak 30 minuttan eгeлeр, Profes тeр cөvylelinиң, klubungа, Akkan-temir' тeр аттыq şii полур.

Aнaа кoлдyқ oянарлар: Bopokтаjei, . Aleksantroi, Oвukoi, Maslenikova, Bиrukova, Sазin, Agarkova, Soboleva.

Өртtee: 1 акшадaн 3 акша cедir. Loterej пaзa полур. Cьрт-кь тyнеккинiн 1 şakка cедir турар.

Kлup eргeлeкциz Tarittan-ool.

Kyrynенин 1 тугaар tipogpавь